

»Če se ne spreobrnate in ne postanete kakor otroci, nikakor ne pridete v nebeško kraljestvo!« (Mt 18,3)

■ **Matjaž Celarc**, doc. dr., prof. na Teološki fakulteti Univerze v Ljubljani, duhovnik. Ima izkušnje pri delu z otroki in mladimi pri verouku, oratoriju in skavtih, predava v okviru Katehetske pastoralne šole.

Moja dva nečaka, ki sta zdaj že v obdobju pubertete in adolescence, sta me že od malih nog s svojimi vprašanji postavljala pred izziv iskanja novih odgovorov, drugačnih razmislekov in tudi k spremembi svojih napačnih pogledov. Podobno tudi Sveto pismo, čeprav ni manual razvojne psihologije ali didaktičnih pristopov, predstavi zelo realen pogled na življenje, na razvoj osebe in na človekove odnose z Bogom in sočlovekom. V tem oziru je ključna učljivost, ki se ujema z igrivostjo in ponižnostjo. Jezus na poti v Jeruzalem uspe združiti vse to, ko za model učenca nebeškega kraljestva postavi »otroka, otročiča« (Mt 18,2; gr. paidíon). Ta življenjska podoba je povabilo k sestopu od samozadostne vsevedne drže k drži ponižnosti, kar edino omogoča medsebojno rast (Mt 18,3–4). Na tej svetopisemski podlagi bi želel razmišljati o tem, kdo je otrok, kaj je drža ponižnosti in kako pristopiti k učenju.

Otrok

Svetopisemski pogled na 'otročiča, otroka' obsega široko paleto izrazov, ki zaznamujejo različna časovna obdobja in ne nazadnje tudi družbena razmerja. Z besedo »otrok, otročič« (gr. paidíon) je zaznamovano malo porojeno dete in majhen otrok. Osnovna beseda »otrok, rojenec« (gr. téknon; hebr. bēn) izraža intimen odnos med »roditeljem in rojencem«, saj grški samostalnik téknon izhaja iz glagola »roditi«, »rojevati otroke« (gr. tíktō; ali v aor. étekon). Na drugi strani pa hebrejski samostalnik bēn govori o sinovskem razmerju do staršev. Na ravni družbe pa je tudi »rojenec« (gr. téknon) kot nedorasel otrok poimenovan kot »suženj, služabnik, otrok« (gr. paĩs, pauš), torej potreben vzgoje in rasti, da resnično postane zrel mladenič, sin in dedič (prim. Gal 3,24–29). Jezus kot model učenca nebeškega kraljestva postavi »otročiča«, torej

otroka, ki raste in potrebuje pozornost in sprejemanje, in sicer v starosti okrog sedem let, kar je mogoče zaznati na kronološki paleti izrazov: (1) gr. paidíon; hebr. bēn, jōnēq; otrok do 7. leta starosti (1 Mz 17,12); (2) gr. paidárion; hebr. jeleq; otrok okrog 7. leta (1 Mz 37,30) in (3) gr. paĩs; hebr. n' aar; odraščajoči mladenič med 7. in 14. letom starosti (1 Mz 12,16). V tem družbenem okviru je otrok kot malček vse do svoje adolescence prepuščen skrbniku, varuhu, ki ga v celoti spremlja, varuje in vzgaja, da bi od nezrelega, odvisnega in zagledanega zgolj v svoje potrebe postal zrel, samostojen mladenič, ki zmore svoje življenje usmeriti v dobro sebe in drugih.¹

S to podobo Jezus izpostavi popolno zaupljivost otroka Očetu, od katerega vse prejema in iz česar raste. Poleg tega pa Jezus presega sociološke okvire, saj sebe postavi kot otroka, ki ga je treba sprejeti (18,4–5).²

Foto: Petra Duhannoy

Otrok, ki je neizkušen, se ne more napihovati, temveč v svoji nemoči in nedolžnosti pričakuje skrb staršev, postaja podoba učenca. Če se Jezus identificira s to podobo, je to z namenom, da bi učenci sprejemali drug drugega in drug ob drugem napredovali na poti rasti nebeškega kraljestva (18,5).

Drža ponižnosti

Prevzetneževa samodržnost »pohujša« (18,6; gr. skandalízō), kar pomeni, da otežuje pot in verne učence, male, vodi k padcu na poti rasti, jih vodi na stranpoti, stran od cilja, ki je pri nebeškem Očetu. Napuh, s katerim prevzetnež pritiska in onemogoča rast, postane prevzetneževa zanka in njegov lastni konec. Jezus na to nevarnost opozori z namenom, da bi poudaril, da je drža ponižnosti in medsebojnega sprejemanja pravi ključ do nebeškega kraljestva.

Za razumevanje te držbe lahko izpostavimo dve mesti, kjer Jezus to držbo postavlja za merilo blagoslovljenega življenja in se s to držbo v polnosti identificira:

- V petem poglavju Matejevega evangelija Jezus postavlja za ključ življenja ponižnost in krotkost. V prvem in tretjem blagru Jezus izpostavi držbo ponižnosti in krotkosti. Prvi, »blagor ubogim v duhu« (5,3), in tretji blagor, »blagor krotkim« (5,5), nasprotujeta na eni strani logiki samozadostnosti, napuha in prevzetnosti ter na drugi strani logiki lakomnosti in posedovanja, kar tolikokrat zaznamuje naš svet. Jezus s povabilom k ponižnosti in krotkosti govori o sestopu s piedestala napuha in prevzetnosti ter o sprejetju držbe zaupanja, učljivosti in odkrivanju drugačnega, novega. Jezusova življenska modrost je namenjena vsakemu, ki se odpira realni danosti, sočloveku in Bogu.
- V enajstem poglavju, ko Jezus moli k Očetu, nakazuje, da Oče modrosti ne razodeva prevzetnim, temveč malim. Jezus se poistoveti s to držbo in jo izpostavi kot merilo notranjega miru, ko pravi: »Vzemite nase moj jarem in učite se od mene, ker sem krotak in v srcu ponižen.« (11,29)

Jezus tudi ob pogledu na otroka izpostavi to naravno držbo nebogljenosti, ki se ne zapira v samozadostnost, ampak se odpira v svet. Jezus besede o ponižnosti udejanja, ko jezdi na osličku kot kralj krotkosti, ki ne jemlje, temveč daje samega sebe (21,5). To postavlja vodilo modrosti za vzgojitelja; namreč, beseda in zgled, ki usmerjata onkraj ugodja in samozadostnosti k sposobnosti osmišljenja svojega življenja, poslanstva in darovanja.

Učenje

Jezus govori o šoli krotkosti, pri čemer ne gre mimo modrosti, ki jo je tudi sam prejel preko izročil očetov. Jezusov pristop nagozarja tako po načinu podajanja kot tudi po globini vsebine. Že sama prilika o sejalcu (13,3sl.) govori o držbi ponižnega sprejemanja Besede ter o resnici semena, ki obrodijo obilo življenja zgolj preko darovanja svojega življenja. Jezusov način podajanja modrosti življenja odmeva starozavezno modrost. Modri Sirah tako svoje modro-

stno učenje podaja z osebnim roditeljskim nagovorom »otrok« (Sir 2,1; gr. *téknon*). V tej osebni navezi želi podati resnico življenja, ki si jo je sam pridobil. Sirah z vso iskrenostjo podeli svoj pogled na življenje, ki najde svoj izvir, cilj in smisel ravno v odnosu z Bogom. Življenje v odnosu z Bogom prinaša preizkušnjo; ne le kot skušnjavo in notranji boj (2,1; gr. *peirasmós*), temveč kot izkušnjo suznosti, zavedenosti (2,2; gr. *epagōgē*) in ponižanja (2,4; gr. *tapeínōsis*). To je kot prečiščevanje, ki ga je mogoče prenesti zgolj v zaupanju Bogu, kar daje veselje in potrebno potrpežljivost (2,6). Tudi novozavezni modri pisec nagovora Hebrejcem spoznava potrebnost realne vzgoje, ki postavlja meje (Heb 12,4–7), a obenem tudi dviguje, če je potrebno za resnično življenje (Heb 12,12).

Jezus poleg zavedanja preizkušnje, ki jo prinaša življenje, v svojem govoru spregovori tudi o človeški krhkosti, omejenosti in grešnosti. Človek se v nezaupanju do Boga zakrči in od Boga usmeri k sebi. Jezus v tej resničnosti vidi pomen odpuščanja, ki

izhaja iz držbe ponižnosti in popolnega zaupanja v Boga; namreč v Očetovo skrb za vsakega malega, za vsako »ovco« (18,12; gr. *próbaton*), ki ji nudi svojo ljubezen in odpuščanje. Odpuščanje je največji dokaz človekove popolne odprtosti za sprejemanje Božje ljubezni in obenem način, da človekovo srce ostaja čisto, zazrto v Boga v želji, da bi vsi rasli k Bogu (Mt 18,33–34). Evangelist Matej razume skupnost učencev kot družino, kjer je prisotna dinamika življenja vsake družine. Lepi in težki trenutki izoblikujejo modrost, v kateri človek sam raste in jo predaja mlajšim rodovom. Poudarek ni na posameznih službah, temveč na ponižni, učljivi držbi, kar omogoča medsebojno zaupanje, poslušanje, razumevanje, učenje in napredovanje v rasti tako posameznika kot celote skupnosti. ◀

Opombe

1 Več informacij o družbenem ozadju varuha, ki ga je oče družine izbral med starejšimi sužnji, je v: Witherington, Ben III. (1998): *Grace in Galatia. A Commentary on St Paul's Letter to the Galatians*. Grand Rapids (MI): Eerdmans, str. 262–267.

2 France, Richard Thomas (2007): *The Gospel of Matthew*. NICNT; Grand Rapids (MI): Eerdmans, str. 676–679.

Foto: Nataša Pezdur

